

Народні і державні свята зимового циклу в родині

Мета: познайомити дітей із народними та державними святами зимового циклу в родині; формувати у дітей відчуття причетності до них, святковості, відроджуючи духовні народні джерела; збагачувати словниковий запас; розвивати мовленнєві уміння; виховувати любов і повагу до сімейних і народних традицій, поезії, пісні.

Обладнання: платівка із записом колядок; картини зимового пейзажу; «Різдвяна» зірка; атрибути до гри; альбом; олівці; шаблони «жайворонків».

ХІД УРОКУ

I. Організація класу

II. Артикуляційна зарядка

Заучування скоромовки.

Йде зима в поля, в гаї,
Ми вже бачили її
В неї сніг та хуртовина
Довга ніч, коротка днина.

III. Повідомлення теми та мети

1. Вірш-загадка.

Надійшли морози,
Ріки закували
І березам коси
Інеєм прибрали.
Пухова перина
Очі убирає,
Біла скатертина —
Ні кінця, ні краю.
Омертвіли лози,
Ледь гіллям хитають,
А в полях морози
Та вітри гуляють.

Учитель. Коли це буває? (*Взимку*)

Які зимові місяці знаєте? За стрілками прочитайте слова.

С → і г д → е л
 ↓ ↓ ↑ ↓ ↓
е ← ч р → у н → ь ю й
↓ ↓ ↓ ↓ ↑
н → ь т → и

— Який місяць рік починає? Підпишіть.

— Який за ним є наступним? Який місяць закінчує рік?

— Які свята принесла нам зима в родину?

Діти. Новий рік, Різдво, Св. Миколая, Свято Старого Нового року або Василя, Водохреща, Стрітєння.

2. Словникова робота.

Щедрівки, колядки, діжа, цебро.

IV. Народні та державні свята зимового циклу

Сьогодні будемо говорити про народні й державні свята зимового циклу в сім'ї. Народні свята давно відзначались у родині, і зараз деякі збіглися із державними і відзначаються в разом.

У грудні є свято, яке любляють усі діти. (*Діти згадують.*)

— **Так, це свято Святого Миколая (19 грудня).**

1. Це народне свято.

Розповідь учителя і дітей про це свято.

Коли Святий Миколай з неба на землю йде, то кожний дім і школа, мов
вулик бджіл, гуде...

— Дуже багато людей сподіваються на заступництво цього надзвичайно доброго і щедрого святого, але ніхто так не любить старенького, як діти. Кожен щось отримує від нього подарунок, який залежить від того, як дитина поводить. (*Згадати, як відзначали свято в сім 7, а в класі-родині на свято 19 грудня всі отримують Миколайчики.*)

2. 1 січня — Свято Нового року - державне.

- Раніше прикрашали вишневу гілочку — ставили в кімнату. В 1700 р. цар Петро I

видав указ ставити ялинку і прикрашати її, а 1 січня влаштовувати масові гуляння, весілля.

У нашого народу здавна існує добра і благородна традиція підтримувати теплі родинні взаємини, долати родинні незгоди. І все це робиться заради дітей, щоб виховати у них родинні почуття: «З роду в рід життя кладе мости, без коріння саду не цвісти».

Розповідь дітей про те, як святкували, зустрічали Новий рік в сім'ї. Читання віршів про ялинку.

3. 7 січня — свято Різдва — державне і народне.

—Увечері перед Різдвом, коли на небі загоралася перша зірка, кожна родина сідала до святої вечері. Ватага хлопчаків починала ходити по хатах, носили «різдвяну» зірку, переодягались у різних персонажів, або, говорять, водили «козу». Заходили на подвір'я і, якщо господар дозволяв, заходили до хати та починали забавку, виставу з пісень-колядок і жартівливих сценок. У текстах колядок оспівувались господар, господиня, їхні діти. Колядники зичили їм щастя, здоров'я, а господар щедро обдаровував їх подарунками — цукерками, горіхами.

—А що таке щедрівки і колядки?

(Діти розповідають заздалегідь підготовлений матеріал.)

Поздоровлення з Різдвом.

—Як щедрували, колядували діти?

(Діти читають вірші, колядки, щедрівки.)

4. Свято Нового року (за старим стилем або календарем).

Василя – народе свято. На це свято було засівали зерном зранку, щастя бажати.

Посівальниками були хлопчики, адже існувало повір'я, що вони приносять щастя в родину. Посівальне зерно не викидали, а зберігали до наступних свят.

5. Водохреща — 19 січня (народне свято).

— Вода зберігалась за образами на випадок поранення або тяжкої хвороби. Казали: «Скропіть усіх свяченою водою, щоб ми стрічались лише з радістю, а не з бідною! На ручки, на ніжки — щоб нам не боліли, також на голівки — щоб ніколи не хворіли!». Ця водичка вважалась цілющою, її набирали у посуд, напували і худобу, «щоб хвороби не боялась і міцною була». Вода володіла цілющою і магичною силою (в казках — *жива і мертва вода*).

— В яких казках? (*«Іван Царевич і сірий вовк»*)

6. 15 лютого — Стрітення (закінчувало зимовий цикл).

Це народне свято. Вважається, що в цей день зима з весною зустрічається.

1) «Як лютий не лютуй, а на весну брів не хмур».

На Стрітення освячували воду, яка після цього вважалась цілющою. Люди здавна вірили, що в цей день зустрічається зима з літом і змагаються, кому бути. Уважно стежать за погодою, намагаючись виявити найменші її зміни.

Із цим пов'язано багато народних прикмет.

Якщо на Стрітення сніг зранку, буде врожай ранній.

Як на Стрітення тепло і сонячно, то й весна буде теплою.

Якщо на Стрітення капає зі стріх, весна затягнеться, а якщо не капає — буде рання і суха.

Як на Стрітення півень нап'ється води з калюжі, то чекай ще стужі.

Гроловиця — складай рукавиці, близько весна.

Випікали обрядове печиво, «жайворонків», давали дітям, щоб ті закликали весну, допомагали їй подолати зиму.

Але, як зима не противилась, а весна вже була на порозі.

2) Гра «Хто кого перетягне» (команди «Сніжинка» і «Квіточка»).

3) Малювання. Обряди «Закликання весни», «Закликання жайворонків» (за шаблоном).

V. Підсумок

- Саме батьки навчали дітей звичаїв, обрядів, традицій своєї сім'ї, свого роду, що передаються з покоління в покоління.

- З якими святами зимового циклу познайомились?

—Тому й говорять, що «сім'я, рід, родина — ключ до щастя людини».

VI. Домашнє завдання

Запитати у батьків, бабусь, як раніше відзначались народні свята в родині, вивчити колядку, щедрівку.

Учениця: Щоб у домі і у школі

Росли діти в добрій долі.

Вчителів щоб поважали,

Мам і тат щоб шанували.

Щоб учились, не лінились,

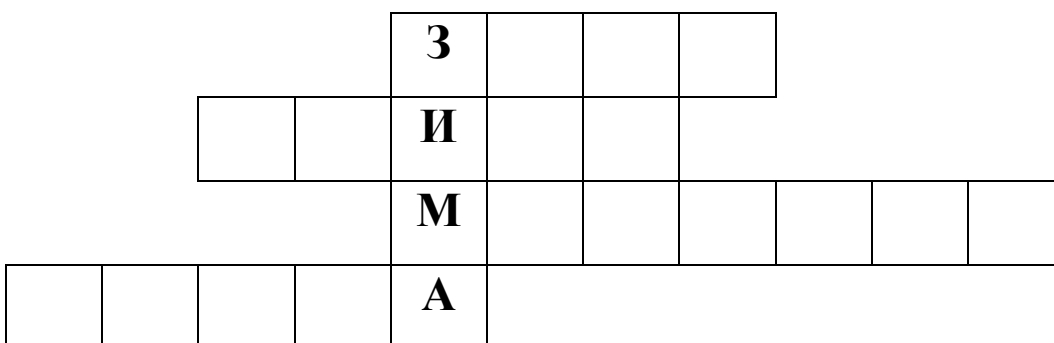
Між собою не сварились.

Вміли дружбу шанувати,

Вміли старих поважати!

Додаток

Кросворд «Зима»

1. Весь день спочивають, а тільки ніч настає,— по небу радісно блукають.
2. Що мовчить, а розуму вчить?
3. Дівка в коморі, а коса надворі.
4. Зимом і літом — одним кольором.

